

การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
**The Academic Administration According to the Four Sangahavatthu
Dhammas of Primary Schools Under the Office of Khon Kaen
Primary Educational Service Area 5**

ปณิตตา แพงदान,
พระฮอนด้า วาทสโท และ สมบัติ รัตนคร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
**Pantita Paengdan,
PhraHonda Vadasuddo and Sombat Rattanakorn**
Mahachulalongkornrajavidya university, KhonKaen Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Plugfire1994@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1.) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 2.) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เป็นผู้บริหารและครูจำนวน 317 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้บริหาร 5 ครู 5 รวม 10 คน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลด้วยหาค่า ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

- 1.) การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ
- 2.) แนวทางบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้านการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนควรจัดทำคำสั่งแต่งตั้งการจัดทำหลักสูตรและส่งเสริมครูเข้าอบรมการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนควรจัดทำคำสั่งแต่งตั้งครูผู้สอนตามวิชาเอกและใช้วาจาสุภาพกับนักเรียน ด้านการวัดผลและประเมินผล โรงเรียนควรมีการ

วัดผลประโยชน์ผลที่มีประสิทธิภาพและหลากหลาย และด้านการนิเทศการศึกษา โรงเรียนควรส่งเสริมให้
คณะทำงานกำกับนิเทศติดตามแนะนำครูผู้สอนอย่างสุภาพอย่างเป็นกัลยาณมิตร

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ; สังคหวัตถุ 4; โรงเรียนประถมศึกษา.

Abstracts

The objectives of this research were 1) to study academic administration according to the Four Sangahavatthu Dhammas of primary schools under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 5; 2) to propose guidelines for academic administration according to the Four Sangahavatthu Dhammas of primary schools under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 5. This study was carried out utilizing a mixed-method research methodology. The samples by simple random sampling included 317 administrators and teachers, and the key informants included five administrators and teachers (10). The statistics used in the data analysis were: Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation. The obtained data were interpreted by the content analysis.

The research results were as follows:

1) The academic administration, according to the Four Sangahavatthu Dhammas of primary schools under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 5 overall, was rated at the highest level of practice. The highest practice rate was the aspect of 'learning management,' followed by 'the development of curriculum' and 'measurement and evaluation.'

2) The guidelines for academic administration according to the Four Sangahavatthu Dhammas of primary schools under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 5 were that in terms of curriculum development, schools should make an order of curriculum preparation and encourage teachers to attend curriculum development training. In terms of learning management, schools should appoint teachers according to their major and use polite words. In terms of measurement and evaluation, schools should have adequate and diverse assessment measures. In educational supervision, schools should encourage the supervisory team to follow up and guide teachers friendly and courteously.

Keywords: The Academic Administration; Four Sangahavatthu Dhammas; Primary Schools.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และ มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขมาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย สอดคล้องกับมาตรา 17 ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการ

ศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาอารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

งานวิชาการเป็นงานที่รวมภารกิจของหน่วยงานหรือสถานศึกษาที่บ่งบอกถึงปรัชญาจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้รับบริการได้แก่ นักเรียน หรือบุคคลในชุมชนได้รับการพัฒนาตนเองด้านความรู้ เจตคติ และทักษะในศาสตร์ต่างๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยเฉพาะงานวิชาการจึงเกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรกระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียนการจัดสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา การวัดผลและประเมินผล การประกันคุณภาพรวมถึงการจัดบรรยากาศเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ (ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, 2551 : 53) การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 การบริหารงานวิชาการที่เป็นหลักพื้นฐานในการวิจัยและวิจัยนำ 4 ด้านนี้มาศึกษาจากจุดเน้นของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ดังต่อไปนี้ 1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. ด้านการจัดการเรียนรู้ 3. ด้านการวัดผลและประเมินผล 4. ด้านการนิเทศการศึกษาและนำหลักสังคหวัตถุ 4 กล่าวถึงหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 สังคหวัตถุ แปลว่า ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน หมายถึง หลักการครองใจคน หลักยึดเหนี่ยวใจกันไว้ วิธีทำให้คนรัก หลักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งเป็นเครื่องประสานใจและเหนี่ยวรั้งใจคนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ และทำให้อยู่กันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน เหมือนลัสมัลลภที่ตรึงตัวรถไว้มิให้ชิ้นส่วนกระจายไป ทำให้รถแล่นไปได้ตามที่ต้องการ สังคหวัตถุมีสี่ประการ คือ 1. ทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น ช่วยปลูกฝังให้เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัว แบ่งปันกัน (แบ่งปันไปมา) 2. ปิยวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน จริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่ประโยชน์เหมาะกับกาลเทศะ พูดดีต่อกัน (พูดจาจับใจ) 3. อัตถจริยา ช่วยเหลือกัน (ช่วยกิจกันไป) 4. สมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ โดยประพฤติตัวให้มีความเสมอต้นเสมอปลาย วางตัวดีต่อกัน (นิสัยเป็นกันเอง) (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), 2548 : 5) ซึ่งการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในโรงเรียนถือว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

จากการรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และด้านการทดสอบระดับชาติการสอบ RT (Reading Test) การสอบ NT (National Test) การสอบ O-net (Ordinary National Education Test) ภาพรวม พบว่ากลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 เป้าหมายความสำเร็จ 1. ผู้เรียนในสังกัดผ่านเกณฑ์การประเมินการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณตามจุดเน้นของหลักสูตร ร้อยละ 90 ขึ้นไป 2. ผู้เรียนในสังกัดผ่านเกณฑ์การประเมินสมรรถนะสำคัญที่จำเป็นในการเรียนรู้ตามที่กำหนดในหลักสูตร ร้อยละ 90 ขึ้นไป 3. คะแนนผลการสอบ NT ของนักเรียนชั้น ป.3 เพิ่มด้านใดด้านหนึ่งไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 หรือเพิ่มขึ้นทุกด้าน 4.

คะแนนผลการสอบ O-NET ของนักเรียนชั้น ป.6 และม.3 เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา 5. ผู้เรียนร้อยละ 100 มีความรู้คุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ตามช่วงวัย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 รายงานผลการดำเนินงานประจำปี, 2563 : ออนไลน์)

จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2,236 คนทุกโรงเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีคะแนนค่าเฉลี่ยทั้ง 4 กลุ่มสาระ ได้แก่ วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำกว่าระดับประเทศ ทั้งนี้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจึงได้สนใจที่จะศึกษาปัญหาและเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในสถานศึกษานำไปประกอบการวางแผนพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารวิชาการให้มีประโยชน์ต่อไป

จากสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการวิจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหา เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ผลข้อมูล สรุปและอภิปรายผลการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย มีเป้าหมายในการศึกษา แกไขสภาพปัญหาโดยทั่วไปของทุกๆ โรงเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบ (mixed method) โดยเป็นการผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กับข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นการผสมผสานในระดับข้อมูลในการวิเคราะห์ตัวแปรต้น (Independent Variables) ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

และกรอบแนวคิดการวิจัย(Conceptual Framework) วิเคราะห์ข้อมูล ในรูปแบบเชิงปริมาณและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ประชากร (Population) การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนรวมทั้งสิ้น 1,830 คนจากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำนวน 186 โรงเรียน

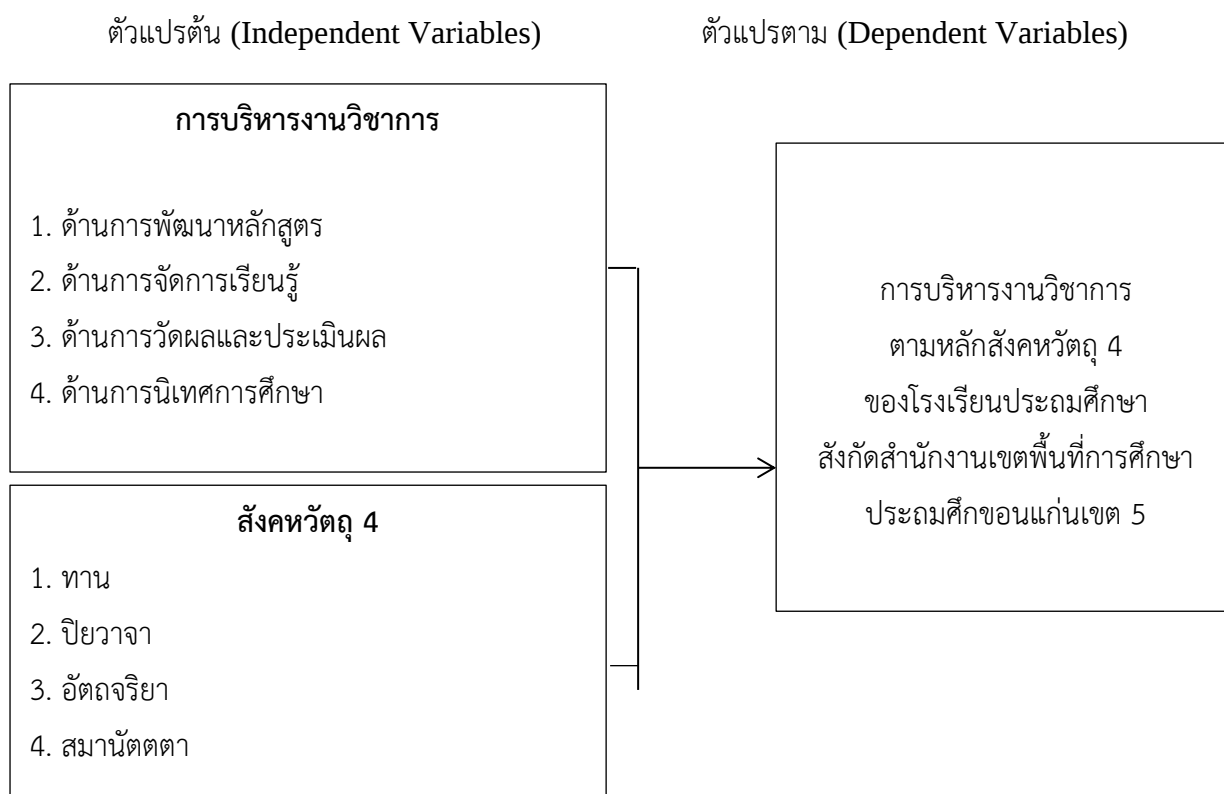
กลุ่มตัวอย่าง (sample group) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูรวมทั้งสิ้น 317 คนจากโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) (ธีรภูมิ เอกะกุล, 2543 : 4) โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ทและแบบตรวจสอบรายการโดยจำแนกเนื้อหาในการสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการนิเทศการศึกษา แบบตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยวิธีวัดค่าดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (Index of Item Objective Congruence : IOC) กับผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ และตามวิธีของลิเคิร์ทหาค่าความเชื่อมั่นหรือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1971 : 65) นำแบบสอบถามไป Try out นอกเขตพื้นที่จำนวน 30 คน ได้เท่ากับ 0.96 และนำไปเก็บข้อมูลต่อไปและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) วิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบเชิงปริมาณและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้ศึกษากลยุทธ์และนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และจากการสังเคราะห์เอกสาร ได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย (Conceptual Framework) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักสัจพัตถ์ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และเพื่อเสนอแนวทางการบริหารวิชาการตามหลักสัจพัตถ์ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.33) ซึ่งอยู่ในระดับมาก ระดับการบริหารงานวิชาการอันดับที่ 1 อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.21) อันดับที่ 2 อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.47) อันดับที่ 3 อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.31) และอันดับที่ 4 อยู่ในระดับมากคือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.33) ตามลำดับ

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร พบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวม มีระดับปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนวางแผนโครงสร้างหลักสูตรประจำปีการศึกษาอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม ($\bar{X} = 4.61$) ตามลำดับ

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวม มีระดับปฏิบัติการในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในการนำไปใช้จริงของแต่ละรายวิชาอย่างเหมาะสม ($\bar{X}=4.80$) ตามลำดับ

1.3 ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวม มีระดับปฏิบัติการในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนมีการสนับสนุนบุคลากรให้เข้ารับการอบรมการวัดผลและประเมินผลการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.44$) ตามลำดับ

1.4 ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวม มีระดับปฏิบัติการในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนจัดให้มีโครงการที่สอดคล้องกับแผนการดำเนินงานการนิเทศ ($\bar{X}=4.35$) ตามลำดับ

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร อันดับแรก โรงเรียนควรจะทำคำสั่งแต่งตั้ง การดำเนินงานจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามความสามารถ คุณวุฒิ และประสบการณ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาสาระของหลักสูตร หลักสูตรท้องถิ่น เพื่อนำไปสอนนักเรียนตามสภาพของแต่ละท้องถิ่น โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีการอบรมพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรอยู่เสมอ โรงเรียนควรส่งเสริมการประสานงานระหว่างสถานศึกษาภายในกลุ่มเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนหลักสูตรท้องถิ่นด้วยมิตรไมตรี โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน โรงเรียนควรปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางและปรับหลักสูตรตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนควรส่งเสริมการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร โรงเรียนควรจะมีการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในปีการศึกษาที่ผ่านมา โรงเรียนควรจะนำหลักสูตรไปใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการและความถนัดของนักเรียนแต่ละบุคคล โรงเรียนควรเผยแพร่หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาดีแล้วให้เป็นที่ยอมรับต่อสาธารณชน เช่น การทำเทียนไขไต้ยุง การทอเสื่อกก เป็นต้น

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ อันดับแรก โรงเรียนควรจะทำคำสั่งแต่งตั้งครูผู้สอนตามวิชาเอก ความถนัด และประสบการณ์ของครูผู้สอน เพื่อผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ตามขอบข่ายเนื้อหาสาระ มาตรฐาน ตัวชี้วัดของสาระการเรียนรู้ โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูพูดจาไพเราะ สุภาพในการจัดการเรียนรู้ภายในชั้น

เรียน โรงเรียนควรจะสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC ของครูกลุ่มสาระต่างๆภายในศูนย์เครือข่ายกุดกว้างโนนสะอาด โรงเรียนควรจะสนับสนุนให้ครูทำสื่อการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับนักเรียน โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย ทันสมัย และเหมาะสมกับวัยของนักเรียน เช่น **Active Learning BBI** เป็นต้น โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียน อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 เรื่อง โรงเรียนควรจะมีการจัดการเรียนการสอนตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียน เช่น กิจกรรมชุมนุม เป็นต้น โรงเรียนควรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อระเบียบวินัย การเอาตัวรอด ทักษะชีวิต และการอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การบวกลบ ใช้ในการใช้จ่ายเงิน การออมเงิน เป็นต้น

2.3 ด้านการวัดผลและประเมินผล อันดับแรก โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนอบรมการวัดผลและประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรกำหนดรูปแบบข้อสอบวัดผลให้มีความหลากหลาย เช่น ข้อสอบปรนัย ข้อสอบอัตนัย ข้อสอบแบบปลายเปิด เป็นต้น โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนที่หลากหลาย เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน เช่น แบบสังเกตพฤติกรรม แบบประเมินการทำงานกลุ่ม เป็นต้น โรงเรียนควรสนับสนุนวิธีวัดผลและประเมินแบบอิงกลุ่มมากกว่าการใช้แบบอิงเกณฑ์ โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้คำพูดสุภาพกับนักเรียนระหว่างการวัดผลและประเมินผลในชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนรู้สึกอบอุ่น กล้าคิด กล้าตอบ กล้าทำ โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำการวัดผลและประเมินผลอย่างตรงไปตรงมา ไม่ลำเอียงกับนักเรียนคนใดคนหนึ่ง โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อใช้ในการวัดผลและประเมินผลผู้เรียน โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการวัดผลและประเมินผล เช่น Excel เป็นต้น โรงเรียนควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอนในการวัดผลและประเมินผลอย่างเหมาะสม โรงเรียนควรจัดทำปฏิทินการจัดการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลไว้อย่างถูกต้องชัดเจน เช่น ตารางเรียน ตารางสอบ เป็นต้น

2.4 ด้านการนิเทศการศึกษา อันดับแรก โรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานฝ่ายกำกับนิเทศและติดตามการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาทุกปีการศึกษา โรงเรียนควรกำหนดวันนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจน เพื่อครูผู้สอนจะได้เตรียมตัวรับการนิเทศ โรงเรียนควรส่งเสริมให้คณะทำงานกำกับนิเทศติดตามแนะนำครูผู้สอนอย่างสุภาพอย่างเป็นกัลยาณมิตร โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีทัศนคติที่ดี การนิเทศคือการให้กำลังใจในการปฏิบัติงาน โรงเรียนควรกำหนดบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการนิเทศ หัวหน้านิเทศ ผู้รับการนิเทศให้วางตนอย่างเหมาะสม โรงเรียนควรมีการบริหารงานวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษา ตามแนวนโยบายของ สพป.ขอนแก่น เขต 5 คือ "บริการเหนือความคาดหวัง คนทำดีต้องมีที่ยืน หากเปลี่ยนทางลมไม่ได้ให้กลับใบเรือ" ซึ่งสอดคล้องการบริหารงาน

ตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนควรจะมีการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อติดตามสนับสนุนช่วยเหลือด้านการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนควรจะมีการนิเทศและ PLC สัปดาห์ละ 2 ครั้งเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมแก้ปัญหา หรือพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป โรงเรียนควรจะมีประเมินผลปรับปรุงรูปแบบการนิเทศติดตามให้ดีกว่าปีการศึกษาที่ผ่านมา โรงเรียนควรจะมีสรุปผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา เผยแพร่ต่อสาธารณชน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้วิจัยจะได้นำเสนอประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

จากการศึกษาวิจัย ความคิดเห็นของผู้บริหารหรือระดับปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มี 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2. ด้านการจัดการเรียนรู้ 3. ด้านการวัดผลและประเมินผล 4. ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมมีระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับมากขึ้นไปเกือบทุกด้านซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้และปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่าระดับการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เล็งเห็นถึงปัญหาการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของนักเรียนประถมศึกษา โดยการนำเทคนิควิธีการต่าง ๆ มาจัดการเรียนรู้ เช่น การใช้สื่อ การใช้เทคโนโลยีอื่นๆ เป็นต้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีค่าเพิ่มมากยิ่งขึ้น เป็นผลจากการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตาและครูผู้สอนนำนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนไปปฏิบัติหน้าที่อย่างเอาใจใส่ และผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ข้อที่มีค่าระดับปฏิบัติการมากที่สุด คือ โรงเรียนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในการนำไปใช้จริงของแต่ละรายวิชาอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิยม รัชตะวัฒน์วินัย ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารงานหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ส่วนด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกิ่งแก้ว เพ็ญศิลา ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดโพรงมะเดื่อ (ศรีวิทยาการ)” ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดโพรงมะเดื่อ (ศรีวิทยาการ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 11 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยเทศจากมากไปน้อย คือ การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การคัดเลือก หนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การนิเทศการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การแนะแนว การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงาน ด้านวิชาการของสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และอยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน โดย เรียงลำดับค่ามัธยเทศจากมากไปน้อย คือ การวางแผนงานด้านวิชาการ การประสานความร่วมมือในการ พัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักสัจจกัตถ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานบริหารงานวิชาการส่วนใหญ่ได้เสนอแนวทางไว้หลายประเด็นซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประเด็นสำคัญไว้ ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

1. โรงเรียนควรนำหลักสูตรไปใช้ตามความถนัดและความต้องการของผู้เรียน 2. โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเอง อบรมการใช้หลักสูตรอยู่เสมอ

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้

1. โรงเรียนควรมีการใช้สื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน 2. โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูใช้ คำพูดสุภาพกับนักเรียนในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

2.3 ด้านการวัดผลและประเมินผล

1. โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย 2. โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูวัดและประเมินผลตามความเป็นจริง ยุติธรรมและไม่เอนเอียง

2.4 ด้านการนิเทศการศึกษา

1. โรงเรียนควรกำหนดบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการนิเทศ หัวหน้านิเทศ ผู้รับการนิเทศให้วางตนอย่างเหมาะสม 2. โรงเรียนควรส่งเสริมให้ใช้คำพูดสุภาพและมีกิริยาแบบกัลยาณมิตร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดสรรครูที่ตรงเอกและมีความสามารถเฉพาะด้านมายังโรงเรียนประถมศึกษามากยิ่งขึ้น
- 1.2 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาแต่งตั้งคำสั่งการปฏิบัติงานด้านต่างๆ เพื่อให้เหมาะสมตามคุณวุฒิและประสบการณ์ สามารถเข้าถึงนักเรียนได้ทุกกลุ่มทุกวัย

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 2.1 โรงเรียนควรให้ความสำคัญด้านการนิเทศการศึกษา เพราะเป็นด้านที่มีระดับปฏิบัติการที่ต่ำที่สุดในการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4
- 2.2 โรงเรียนควรส่งเสริมให้มีครูพัฒนาเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและความต้องการของนักเรียน
- 2.3 โรงเรียนควรกระตุ้นให้ครูจัดเตรียม แผนการจัดการเรียนรู้ก่อนทำการสอน
- 2.4 โรงเรียนควรส่งเสริมการใช้เอกสาร คู่มือ และระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลเพื่อให้ครูได้จัดทำคู่มือการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้
- 2.5 โรงเรียนควรมีการให้ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นในการพัฒนางานของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 3.1 ควรทำงานวิจัยการบริหารงานวิชาการในรูปแบบงานวิจัย (Research and Development) เพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการต่อไป
- 3.2 ควรทำการศึกษาภาวะผู้นำของการบริหารงานวิชาการสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของการบริหารงานวิชาการต่อไป
- 3.3 ควรทำการศึกษาปัจจัยหรือแรงจูงใจในการบริหารงานวิชาการ
- 3.4 ควรทำการศึกษาปัจจัยหรือแรงจูงใจในการบริหารงานกิจการนักเรียน
- 3.5 ควรทำการศึกษาตามหลักธรรมอื่น เช่น การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 การบริหารงานวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7

เอกสารอ้างอิง

- ชุมศักดิ์ อินทร์รัช. (2551). *การบริหารงานวิชาการ*. ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2548). *ราชบัณฑิตยพจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุดคำวัด*. วัดราชโอรสาราม กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2565. แหล่งที่มา: <http://ita.kkn5.go.th/?p=442>
- Cronbach. (1971). *Essentials of psychological testing*. 5th ed. New York: Harper & Row.